

QISHLOQ XO‘JALIGI ISHLAB CHIQUVCHILARINING YERDAN FOYDALANISHDAGI MUSTAQILLIGI

(HUQUQIY TARG‘IBOT MATERIALLARI TO‘PLAMI)

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 24-apreldagi PF-68-son Farmoni asosida

Suv xo‘jaligi xodimlari, fermerlar, qishloq xo‘jaligi korxonalari, mahalliy davlat organlari, huquqiy targ‘ibot guruhlari va OAV uchun tayyor materiallar

Qo‘llash uchun tayyor formatlar

Tezislar • savol-javoblar • infografika matnlari • ijtimoiy tarmoq postlari • seminar ssenariysi • slaydlar uchun matn
• OAV uchun murakkab savollarga javoblar

Toshkent – 2026

TO‘PLAMDAN FOYDALANISH BO‘YICHA ESLATMA

Muhim huquqiy izoh

Ushbu to‘plam normativ-huquqiy hujjatlarning mazmun-mohiyatini sodda va ommabop tilda tushuntirish uchun tayyorlangan. Nizoli yoki individual huquqiy holatda Lex.uz saytidagi amaldagi rasmiy matn va tegishli ijara shartnomasi qoidalar ustuvor hisoblanadi.

Asosiy manbalar:

- 1) O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 24-apreldagi PF-68-son Farmoni – [Lex.uz](#)
- 2) O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 3-fevraldagi PF-18-son Farmoni (PF-68 bilan kiritilgan o‘zgartishlarni hisobga olgan holda) – [Lex.uz](#)

PF-68-son Farmoni 2026-yil 1-maydan kuchga kirgan.

MUNDARIJA

- 1. Farmonning mazmun-mohiyati: 12 ta asosiy xabar
- 2. Yangi tizimda ijarachining huquqlari va majburiyatlari
- 3. Elektron onlayn auksion: eng muhim qoidalar
- 4. Amaldagi paxtachilik va g‘allachilik ijarachilari uchun imkoniyat
- 5. Sanoatlashgan plantatsiyalar: imtiyoz va qo‘llab-quvvatlash
- 6. Suv resurslaridan samarali foydalanish: yangi talablar
- 7. Milliy manfaatlar va xorijiy investorlar uchun qoidalar
- 8. 25 ta savol-javob
- 9. Seminar va uchrashuv uchun 10 daqiqalik tushuntirish matni
- 10. 10 slaydlik taqdimot uchun tayyor mazmun

1. FARMONNING MAZMUN-MOHİYATI: 12 TA ASOSIY XABAR

PF-68-son Farmonning bosh g'oyasi – qishloq xo'jaligi yerlarini ajratishda teng va bozor tamoyillarini keng joriy qilish, yangi tizimdagi ijarachilarning ekin tanlashdagi mustaqilligini oshirish va yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulot yetishtirish uchun iqtisodiy sharoit yaratishdir.

1. Yangi tizim butun respublikaga yoyildi. 2026-yil 1-maydan qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yer uchastkalarini PF-18 da belgilangan yangi tizim asosida realizatsiya qilish tartibi barcha hududlarga tatbiq etildi.

2. Ekinni tanlashda mustaqillik – yangi tizimning markaziy printsipli. Yangi tizim ijarachisi ekin turi, navi va hajmini, yetishtirish va agrotexnik tadbir usullarini mustaqil belgilaydi; paxta va g'allani esa faqat o'zi ma'qul deb hisoblagan taqdirdagina yetishtirishi mumkin.

3. Ijara muddati – 49 yil. Yangi tizimda ijarachi erdan 49 yil ijara huquqi asosida foydalanadi va keyinchalik muddatni qonunchilikka muvofiq uzaytirish imkoniyatiga ega.

4. Auktsion ochiq va raqobatli. Lotlar, qoida tariqasida, konturlar yaxlitligi va sug'orish tizimini buzmag holida 3 gektardan 50 gektargacha shakllantiriladi.

5. Yirik lotlarga istisno bor. Sanoat usulidagi plantatsiyalar va chorvachilik loyihalari uchun 50 gektardan 500 gektargacha yer uchastkalarini auktsionga chiqarishga ruxsat beriladi.

6. Boshlang'ich narx pasaytirildi va sotilmagan lotlar arzonlashib boradi. Asosiy holatlarda boshlang'ich narx yer uchastkasi normativ qiymatining 50 foizi; takroriy savdolarida sotilmagan lot narxi bosqichma-bosqich 10 foizdan kamayishi mumkin.

7. Yaylov, pichanzor va lalmi yerlar uchun alohida yondashuv. Ularda lot boshlang'ich narxi normativ qiymatning 1 foizi hamda belgilangan tayyorlash va ro'yxatdan o'tkazish xarajatlari summasidan shakllanadi.

8. Suv ta'minoti og'ir yerlar muomalaga qaytariladi. Bunday yerlar suv ta'minoti yaxshilangach yoki yangidan o'zlashtirish va qayta foydalanishga kiritish sharti bilan auktsionga chiqarilishi mumkin.

9. Paxta-g'alla ixtisosligidagi ayrim amaldagi ijarachilar uchun yangi imkoniyat. Jami erning 50 foiziga bo'lgan ijara huquqidan ixtiyoriy voz kechilsa va belgilangan moliyaviy/garov shartlari bajarilsa, qolgan qismiga yangi tizim huquqlari va yangidan 49 yillik ijara beriladi.

10. Yuqori qo'shilgan qiymatli plantatsiyalarga moliyaviy rag'bat. Infratuzilma xarajatlarining bir qismi, kreditlar, qadoqlash, sertifikatlangan ko'chat va shpalerlar bo'yicha qo'llab-quvvatlash choralari belgilandi.

11. Suvdan foydalanishda hisobdorlik kuchayadi. 2027-yildan sholi yetishtirish usuliga yangi talablar, ayrim holatlarda "aqlli" suv hisoblagichlari va suv tejovchi texnologiyalar bo'lmasa suv solig'ini 2 baravar stavkada hisoblash mexanizmi nazarda tutilgan.

12. Yer va suv samaradorligi raqamli baholanadi. Yerdan foydalanish KPI tizimi, raqamli agroxitlar va 1 kub metr suvga yaratiladigan iqtisodiy qiymatni hisoblash metodologiyasi joriy etiladi.

Targ'ibotdagi asosiy formula

“Yer sotilmaydi – yer uchastkasiga bo'lgan ijara huquqi belgilangan tartibda realizatsiya qilinadi. Yangi tizimda ijarachiga ko'proq xo'jalik mustaqilligi beriladi, bir vaqtning o'zida yer va suvdan oqilona foydalanish majburiyatlari saqlanadi.”

2. YANGI TIZIMDA IJARACHINING HUQUQLARI VA MAJBURIYATLARI

Quyidagi huquq va majburiyatlar PF-18da belgilangan yangi tizim ijarachisiga taalluqli. PF-68 ushbu tizimni 2026-yil 1-maydan respublika bo'yicha kengaytirdi.

HUQUQLAR	MAJBURIYATLAR
• Yer uchastkasidan 49 yillik ijara huquqi asosida foydalanish.	• Ekinlarni almashlab ekish.
• Ekin turi, navi va hajmini mustaqil belgilash; paxta va g'allani faqat o'zi ma'qul deb hisoblash yetishtirish.	• Yerdan oqilona foydalanish, tuproq unumdorligini saqlash va oshirish.
• Yer kodeksi shartlariga muvofiq ijara huquqi va majburiyatlarini boshqa shaxsga o'tkazish, qayta/ikkilamchi ijara mexanizmlaridan foydalanish.	• Har yili yetishtirilgan ekin turlari, navlari, hajmlari va realizatsiya ma'lumotlarini Soliq qo'mitasi axborot tizimiga kiritib borish.
• Ijaraga beruvchining roziligisiz ijara huquqini garovga qo'yish (belgilangan tartibda).	• Yerning normativ qiymati, bonitet bali, tuproq tarkibi va sifatini qonunchilikda belgilangan tartibda tekshirib borish.
• Shartnomada ko'rsatilgan eng past va eng yuqori limitlar doirasida kafolatlangan suv hajmini olish; majburiyat bajarilmasa zararni talab qilish.	• Ijara shartnomasi, yer tuzish loyihasi va suvdan foydalanish qoidalariga rioya qilish.
• Yer tuzish loyihasiga muvofiq dala chetida 20 sotixdan ko'p bo'lmagan va kontur maydonining 1 foizidan oshmagan joyda xizmat ob'ektlarini joylashtirish.	• Yer va suv resurslarini muhofaza qilish bo'yicha umumiy qonunchilik talablariga amal qilish.

Nozik jihat

“Ekinni mustaqil tanlash” degani barcha mavjud fermer xo'jaliklariga avtomatik ravishda bir xil tartib tatbiq etildi, degani emas. Bu huquq yangi tizimdagi ijara munosabatlari doirasida amal qiladi. Amaldagi ijarachi uchun uning shartnomasi va PF-68dagi maxsus o'tish mexanizmlari alohida tekshiriladi.

3. ELEKTRON ONLAYN AUKSION: ENG MUHIM QOIDALAR

Masala	Tushuntirish
Qachondan?	2026-yil 1-maydan yangi tizim respublika bo'yicha qo'llanadi.
Lot o'lchami	Qoida tariqasida 3–50 gektar; sanoatlashgan plantatsiya va chorvachilik uchun 50–500 gektargacha.
Kim ishtirok etadi?	Yashash joyi, ioridik manzil, tashkiliy-huquqiy shakl va boshqa yer uchastkasi bor-yo'qligidan qat'i nazar rezident jismoniy va ioridik shaxslar. G'olib keyinchalik yer joylashgan hududda ioridik shaxs tashkil etadi yoki ioridik manzilini shu hududga ko'chiradi.
Boshlang'ich narx	Asosiy holatda normativ qiymatning 50 foizi.
Takroriy savdo	Sotilmagan lot narxi har takroriy savdoda 10 foizdan bosqichma-bosqich pasaytirilib, boshlang'ich narxning 10 foizigacha tushirilishi mumkin (ayrim istisnolar bor).
Savdo muddati	Birinchi savdo – xabarnoma e'lon qilingan kundan 15 kun ichida; takroriy savdo – 1 kun muddatda.
To'lov	Auksionda aniqlangan ijara huquqi uchun to'lov 15 ish kuni ichida to'liq to'lanadi.
Yaylov/pichanzor/lalmi	Boshlang'ich narx normativ qiymatning 1 foizi + auksionga tayyorlash, yer tuzish/TIA va davlat ro'yxatidan o'tkazish xarajatlar.
Bo'sh yer 10 kunda chiqmasa	Tuman (shahar) hokimligi 10 kun ichida auksionga chiqarmasa, belgilangan istisnolardan tashqari, “O'zda verloyiha” tomonidan avtomatik chiqarish mexanizmi ishlaydi.

2026-YILDA YANGI TIZIM ASOSIDA AUKSIONGA CHIQRILADIGAN MAYDONLAR

№	Hudud	Maydon, ga
1	Qoraqalpog‘iston Respublikasi	38 486,4
2	Andijon viloyati	2 748,6
3	Buxoro viloyati	3 302,0
4	Jizzax viloyati	6 939,5
5	Qashqadaryo viloyati	17 578,1
6	Navoiy viloyati	1 355,8
7	Namangan viloyati	2 245,9
8	Samarqand viloyati	4 485,6
9	Sirdaryo viloyati	3 197,8
10	Surxondaryo viloyati	7 643,3
11	Toshkent viloyati	6 353,6
12	Farg‘ona viloyati	2 201,5
13	Xorazm viloyati	3 640,6
	JAMI	100 178,5

4. AMALDAGI PAXTACHILIK VA G‘ALLACHILIK IJARACHILARI UCHUN IMKONIYAT

PF-68 ayrim amaldagi paxtachilik va g‘allachilik ixtisosligidagi ijarachilarga yangi tizimga o‘tishning ixtiyoriy mexanizmini belgiladi.

1. Ijarachi jami yer uchastkasining 50 foiz qismiga nisbatan ijara huquqidan ixtiyoriy ravishda voz kechadi.
2. Qolgan yer qismiga yangi tizimda belgilangan huquq va majburiyatlar tatbiq etiladi.
3. Qolgan qism uchun yangidan 49 yillik ijara huquqi beriladi.
4. SHart: qishloq xo‘jaligi ekinlari uchun olingan tijorat bank kreditlari va soliqlar bo‘yicha qarzdorlik bo‘lmasligi kerak.
5. SHart: yer uchastkasiga bo‘lgan ijara huquqi tijorat bankiga garov ta‘minoti sifatida qo‘yilmagan bo‘lishi kerak.

Targ‘ibotda ishlatiladigan ibora

“Bu majburiy qisqartirish emas. Farmonda ijara huquqining bir qismidan ixtiyoriy voz kechish orqali qolgan erda yangi tizim huquqlariga o‘tish imkoniyati nazarda tutilgan.”

5. SANOATLASHGAN PLANTATSIYALAR: IMTIYOZ VA QO‘LLAB-QUVVATLASH

Yangi tizim asosida ijaraga berilgan yerlarda intensiv bog‘, tokzor, anorzor, yengil konstruksiyali issiqxona, rezavor mevalar, gulchilik, ko‘chatchilik va sabzavotchilik yo‘nalishidagi sanoatlashgan plantatsiyalar qo‘llab-quvvatlanadi.

Yo‘nalish	Qo‘llab-quvvatlash
Infratuzilma	Sug‘orish tizimlarini yaxshilash, elektr ta‘minoti ob‘ektlarini qurish va rekonstruksiya qilish xarajatlarining 50 foizi, biroq 1,5 mlrd. so‘mdan oshmagan qismi moliyalashtirilishi mumkin.
Kredit	Texnik-iqtisodiy asosga muvofiq 7 yil muddatga, 3 yillik imtiyozli davr bilan Markaziy bank asosiy stavkasida kredit ajratiladi.
Muzlatkich ombori	5 mlrd so‘m ekvivalentidan oshmagan kredit qismi bo‘yicha foiz xarajatlarini belgilangan chegaralarda 3 yilgacha kompensatsiya qilish mexanizmi bor (“2+1” tamoyili).
Qadoqlash	Meva-sabzavotni zamonaviy qadoqlab shartnoma asosida realizatsiya qilishda qadoqlash xarajatlarining 50 foizgacha qismi kompensatsiya qilinadi.
“In-vitro” ko‘chat	Sertifikatlangan ko‘chat xarid qilish xarajatlarining 50 foizi qoplab beriladi.
SHpaler	Har bir shpaler uchun 25 ming so‘mdan 70 ming so‘mgacha subsidiya.
Xulosa	Sug‘oriladigan yerlarda sanoatlashgan plantatsiya barpo etishda Qishloq xo‘jaligi vazirligining tegishli xulosasini olish talab etilmaydi.

Hududlar uchun vazifa

2026-yil 1-oktabrga qadar har bir hududda yangi tizim asosida ijaraga berilgan yerlarda kamida 5 tadan namunaviy sanoatlashgan plantatsiya tashkil etish choralari ko‘riladi.

6. SUV RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH: YANGI TALABLAR

Farmon yerdan foydalanish mustaqilligini suv resurslaridan hisobli va samarali foydalanish bilan bog‘laydi. Targ‘ibotda “mustaqillik + resurs uchun mas‘uliyat” formulasi alohida urg‘u bilan tushuntirilishi maqsadga muvofiq.

Yo‘nalish	Nima o‘zgarmoqda?
Kafolatlangan suv hajmi	Yangi tizim ijara shartnomasida suv bilan ta‘minlash usuli hamda davlat tomonidan kafolatlanadigan yillik suv etkazib berish limitlarining eng past va eng yuqori darajasi ko‘rsatiladi. Yangi tizim ijarachisi shu doirada kafolatlangan hajmda suv olish huquqiga ega.
Yangi erni o‘zlashtirish	Erni yangidan o‘zlashtirish va qayta foydalanishga kiritish faqat zarur suv hajmi hududdagi mavjud suv resurslari balansiga salbiy ta‘sir ko‘rsatmasligi to‘g‘risida Suv xo‘jaligi vazirligining ijobiy xulosasi bo‘lganda amalga oshiriladi.
Sholi – 2027-yildan	An‘anaviy sepma usuldan to‘liq voz kechib, lazerli tekislangan maydonlarda ko‘chat usulida yoki zamonaviy don ekish seyalkalari orqali ekish tartibi joriy etiladi.
2 baravar suv solig‘i	2027-yildan sholini an‘anaviy sepma usulda ekish aniqlansa, suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq 2 baravar stavkada hisoblanadi.
Aqlli hisob va suv tejash	2027-yildan sholi va baliqchilik maydonlarida, 2030 yildan esa qolgan yo‘nalishlarda faoliyat yurituvchi ioridik shaxslar yerlarida sug‘orish suvini hisobga olish tizimi (“aqlli” hisoblagichlar) va suv tejovchi texnologiyalar joriy etilmagan holatlarda 2 baravar stavka qo‘llanishi nazarda tutilgan.
Water productivity	2027-yil 1-martga qadar 1 kub metr suv sarfidan qishloq xo‘jaligida yaratiladigan iqtisodiy qiymatni hisoblash metodologiyasi joriy etiladi.
Real vaqtda kuzatuv	2027-yil 1-yanvarga qadar “Modsnow” tizimi orqali muzlik, daryo, soy va boshqa manbalardagi suv zaxiralarini real vaqt rejimida kuzatish yo‘lga qo‘yilishi belgilangan.

Suv xo‘jaligi tizimi uchun asosiy xabar

Erdan foydalanishdagi mustaqillik suvni cheklovsiz ishlatish huquqini anglatmaydi. Yangi tizimda suv hajmining kafolati, hisobini yoritish, suv tejovchi texnologiya va hudud suv balansiga rioya qilish bir-biriga bog‘langan.

7. MILLIY MANFAATLAR VA XORIJIY INVESTORLAR UCHUN QOIDALAR

- 2026-yil 1-maydan qishloq xo‘jaligiga mo‘ljallangan yerlar chet ellik investorlarga, chet el investitsiyalari ishtirokidagi korxonalarga, chet ellik ioridik va jismoniy shaxslarga to‘g‘ridan-to‘g‘ri ijaraga berilmaydi.
- Ularning qishloq xo‘jaligi yerlarini ijaraga olish bo‘yicha auksionlarda ishtirok etishi va qayta ijaraga olishiga yo‘l qo‘yilmaydi.
- Qishloq xo‘jaligi yerlari mavjud ioridik shaxslarning ustav fondidagi ulushlarni chet ellik shaxslarga to‘g‘ridan-to‘g‘ri yoki bilvosita begonalashtirish cheklangan.
- Yirik investitsiya loyihalarida (qiymati kamida 10 mln AQSH dollari ekvivalenti) xorijiy investorlarga bo‘z, lalmi va yaylov yerlari yangidan o‘zlashtirish/qayta foydalanishga kiritish talabi bilan Direktsiya orqali ikkilamchi ijara mexanizmidan foydalanishi mumkin.

Tushuntirishda ehtiyot bo‘ling

“Xorijiy investitsiya butunlay taqiqlandi” deb talqin qilish noto‘g‘ri. Farmon qishloq xo‘jaligi yerlarining to‘g‘ridan-to‘g‘ri ijarasi va auksioni bo‘yicha cheklovlarni belgilaydi, biroq yirik loyihalar uchun Direktsiya orqali maxsus ikkilamchi ijara mexanizmini ham nazarda tutadi.

8. 25 TA SAVOL-JAVOB

1. PF-68 son Farmon qachondan kuchga kirdi?

2026-yil 1-maydan.

2. Farmonning asosiy maqsadi nima?

Yer uchastkalarini ajratishda teng va bozor tamoyillarini keng joriy qilish, yangi tizim ijarachilarining ekin joylashtirishdagi mustaqilligini oshirish va yuqori qo‘shilgan qiymatli mahsulotlar yetishtirishni rag‘batlantirish.

3. Yangi tizim qayerlarda amal qiladi?

2026-yil 1-maydan respublika hududlarining barchasida.

4. Yangi tizimda ijara muddati qancha?

49 yil; keyinchalik qonunchilikka muvofiq uzaytirish mumkin.

5. Yangi tizim ijarachisi ekinni o‘zi tanlaydimi?

Ha. U ekin turi, navi va hajmini, yetishtirish usullarini mustaqil belgilaydi. Paxta va g‘allani ham faqat o‘zi ma‘qul deb hisoblasa yetishtirishi mumkin.

6. Bu huquq barcha amaldagi fermerlarga avtomatik tatbiq etiladimi?

Yo‘q. U yangi tizimdagi ijara munosabatlariga taalluqli. Amaldagi ijarachilar uchun shartnoma va PF-68dagi maxsus o‘tish qoidalarini hisobga olinadi.

7. Lotlar necha gektar bo‘ladi?

Qoida tariqasida 3–50 gektar. Sanoatlashgan plantatsiya va chorvachilik uchun 50–500 gektargacha lot chiqarish mumkin.

8. Auksionda kim qatnashishi mumkin?

Rezident jismoniy va ioridik shaxslar – yashash joyi, ioridik manzili, tashkiliy shakli va boshqa yer uchastkasi bo‘y-vo‘qligidan qat‘i nazar.

9. Auksion g‘olibi boshqa viloyatdan bo‘lsa-chi?

U yer joylashgan viloyatda ioridik shaxs tashkil qilishi yoki ioridik manzilini shu hududga ko‘chirishi lozim.

10. Auksionning boshlang‘ich narxi qancha?

Asosiy holatda yer uchastkasi normativ qiymatining 50 foizi.

11. Sotilmagan lot narxi pasayadimi?

Ha. Takroriy savdolarida 10 foizdan bosqichma-bosqich pasaytirish mexanizmi belgilangan.

12. Yaylov, pichanzor va lalmi yerlarda narx qanday?

Boshlang'ich narx normativ qiymatning 1 foizi hamda belgilangan tayyorlash va ro'yxatdan o'tkazish xarajatlaridan shakllanadi.

13. Auktsion to'lovi qachon to'lanadi?

15 ish kuni ichida to'liq to'lanadi.

14. Ijara huquqini garovga qo'yish mumkinmi?

Yangi tizim ijarachisi belgilangan tartibda ijaraga beruvchining rozilgisiz ijara huquqini garovga qo'yishi mumkin.

15. Ijara huquqini boshqa shaxsga o'tkazish mumkinmi?

Er kodeksida belgilangan tartib va shartlarga muvofiq ijara huquqlari va majburiyatlarini o'tkazish, qayta/ikkilamchi ijara mexanizmlaridan foydalanish mumkin.

16. Dala chetida ombor yoki qadoqlash joyi qurish mumkinmi?

Er tuzish loyihasiga muvofiq, muhofaza zonasidan tashqarida 20 sotixdan ko'p bo'lmagan va konturning 1 foizidan oshmagan maydonda yengil konstruksiyali xizmat ob'ektlarini joylashtirish mumkin.

17. Suv bilan ta'minlash bo'yicha qanday kafolat bor?

Yangi tizimda shartnomada ko'rsatilgan yillik eng past va eng yuqori limit doirasida kafolatlangan suv hajmini olish huquqi belgilangan.

18. Suv etkazib berish majburiyati bajarilmasa-chi?

Yangi tizim ijarachisi etkazilgan zararni talab qilib olish huquqiga ega.

19. Suv ta'minoti og'ir yerlar auktsionga chiqadimi?

Ha, suv ta'minoti yaxshilanganidan so'ng yoki yangidan o'zlashtirish/qayta foydalanishga kiritish sharti bilan.

20. Yangi erni o'zlashtirish uchun suv bo'yicha xulosa kerakmi?

Ha. Zarur suv hajmi hudud suv balansiga salbiy ta'sir qilmasligi to'g'risida Suv xo'jaligi vazirligining ijobiy xulosasi talab etiladi.

21. 2027-yildan sholi qanday ekiladi?

An'anaviy sepma usuldan voz kechilib, lazerli tekislangan maydonlarda ko'chat usulida yoki zamonaviy don ekish seyalkalari orqali ekiladi.

22. "Aqlli" suv hisoblagichlari bo'lmasa nima bo'ladi?

Farmonda belgilangan muddatlardan boshlab ayrim yerlarda hisoblash vositalari va suv tejovchi texnologiyalar bo'lmasa, suv solig'ini 2 baravar stavkada hisoblash nazarda tutilgan.

23. Sanoatlashgan plantatsiyalar uchun qanday yordam bor?

Infratuzilma xarajatlarining 50 foizigacha (1,5 mlrd so'mgacha), kredit, foiz kompensatsiyasi, qadoqlash, "in-vitro" ko'chat va shpaler subsidiyalari kabi choralar.

24. Chet ellik shaxs auktsionda qishloq xo'jaligi erini olishi mumkinmi?

2026-yil 1-maydan bunday auktsionlarda chet ellik shaxslar va chet el investitsiyalari ishtirokidagi korxonalarning ishtirok etishiga yo'l qo'yilmaydi.

25. Yerdan foydalanish mustaqilligi mas'uliyatni kamaytiradimi?

Yo'q. Almashlab ekish, erdan oqilona foydalanish, tuproq unumdorligini saqlash, ma'lumotlarni kiritish va suvdan samarali foydalanish majburiyatlari saqlanadi.

9. SEMINAR VA UCHRASHUV UCHUN 10 DAQIQALIK TUSHUNTIRISH MATNI

Hurmatli fermerlar va qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilari!

2026-yil 24 aprelda qabul qilingan PF-68-son Farmon qishloq xo'jaligida yer munosabatlarini yanada bozor tamoyillariga yaqinlashtirishga qaratilgan muhim hujjatdir. Farmon 1-maydan kuchga kirdi va 2025-yilda ayrim hududlarda sinovdan o'tgan yangi ijara tizimini respublika bo'yicha kengaytirdi.

Yangi tizimning eng muhim yangiligi – ijarachining xo‘jalik qarorlaridagi mustaqilligi. Yangi tizim ijarachisi qaysi ekinni, qaysi navda va qancha hajmda yetishtirishni o‘zi belgilaydi. Paxta yoki g‘alla yetishtirish ham uning iqtisodiy qaroriga bog‘liq. Biroq bu mustaqillik mas‘uliyatsizlik degani emas: almashlab ekish, tuproq unumdorligini saqlash, erdan oqilona foydalanish va belgilangan ma‘lumotlarni elektron tizimlarga kiritish majburiyatlari saqlanadi.

Ikkinchi muhim masala – huquqning barqarorligi. Yangi tizimda ijara muddati 49 yil. Ijara huquqini belgilangan tartibda garovga qo‘yish, huquq va majburiyatlarni o‘tkazish hamda ikkilamchi ijara mexanizmlaridan foydalanish imkoniyatlari mavjud. Bu erni faqat mavsumiy resurs emas, balki uzoq muddatli investitsiya va biznes reja asosi sifatida ko‘rishga sharoit yaratadi.

Uchinchi yo‘nalish – auktsion tartibini soddalashtirish. Qoida tariqasida lotlar 3 gektardan 50 gektargacha chiqariladi. Sanoatlashgan plantatsiya va chorvachilik loyihalari uchun 50 gektardan 500 gektargacha lotlarga ruxsat berilgan. Asosiy holatda boshlang‘ich narx normativ qiymatning 50 foizi qilib belgilanadi, sotilmagan lotlar esa takroriy savdolarda bosqichma-bosqich arzonlashishi mumkin.

To‘rtinchi yo‘nalish – suv masalasi. Yangi tizimda suv bilan ta‘minlash usuli va yillik kafolatlangan limitlar ijara hujjatlarida aniq ko‘rsatiladi. Shu bilan birga, suvni hisobga olish, suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish va suv balansiga rioya qilish talablari kuchaytirilmoqda. 2027-yildan sholi yetishtirishda an‘anaviy sepma usuldan voz kechiladi.

Beshinchi yo‘nalish – to‘qori qo‘shilgan qiymatli mahsulot. Intensiv bog‘, tokzor, anorzor, issiqxona, rezavor meva, gulchilik, ko‘chatchilik va sabzavotchilik bo‘yicha sanoatlashgan plantatsiyalar uchun infratuzilma, kredit, qadoqlash, ko‘chat va shpalerga moliyaviy yordam choralari belgilangan.

Shu bois PF-68ni oddiy bir “yer auktsioni” hujjati deb emas, balki “mustaqil qaror + uzoq muddatli ijara + investitsiya + suv va yer uchun mas‘uliyat” tamoyillarini birlashtirgan islohot sifatida tushunish to‘g‘ri bo‘ladi.

10. 10 SLAYDLIK TAQDIMOT UCHUN TAYYOR MAZMUN

1-slayd. Sarlavha

- PF-68: qishloq xo‘jaligi ishlab chiqaruvchilarining erdan foydalanishdagi mustaqilligi
- 2026-yil 1-maydan kuchga kirgan

2-slayd. Farmonning 3 maqsadi

- Yangi ijara tizimini butun respublikaga joriy etish
- 117,6 ming gektar uzoq vaqt sotilmagan yerlarni yangi tizimda qayta auktsionga chiqarish
- Har bir hududda kamida 5 ta sanoatlashgan plantatsiya loyihasini qo‘llab-quvvatlash

3-slayd. Ijarachining yangi huquqlari

- 49 yillik ijara
- Ekin turi, navi, hajmini mustaqil tanlash
- Ijara huquqini garovga qo‘yish
- Yer kodeksi asosida huquqlarni o‘tkazish/ikkilamchi ijara
- Kafolatlangan suv limiti doirasida suv olish

4-slayd. Ijarachining majburiyatlari

- Almashlab ekish
- Erdan oqilona foydalanish
- Tuproq unumdorligini saqlash va oshirish
- Ekin va realizatsiya ma‘lumotlarini axborot tizimiga kiritish
- Yer va suvdan foydalanish talablariga rioya qilish

5-slayd. Auktsion

- 3–50 ga – asosiy diapazon
- 50–500 ga – plantatsiya/chorvachilik
- Boshlang‘ich narx – normativ qiymatning 50%i
- Birinchi savdo – 15 kun; takroriy – 1 kun

- To'lov – 15 ish kunida to'liq

6-slayd. Amaldagi paxta-g'alla ijarachisi

- 50% ijara huquqidan ixtiyoriy voz kechish
- Qolgan qism – yangi tizim huquqlari
- Yangidan 49 yil
- Kredit/soliq qarzi va bank garovi bo'yicha shartlar

7-slayd. Sanoatlashgan plantatsiya

- Infratuzilma – 50%, 1,5 mlrd so'mgacha
- 7 yillik kredit, 3 yil imtiyoz
- Qadoqlash – 50%gacha
- “In-vitro” ko'chat – 50%
- Shpaler – 25–70 ming so'm

8-slayd. Suv

- Kafolatlangan suv limiti
- Yangi o'zlashtirishda suv balansi xulosasi
- 2027: sholida yangi texnologiya
- Aqlli suv hisobi va tejovchi texnologiya
- 1 m³ suvga iqtisodiy qiymat

9-slayd. Milliy manfaatlar

- Chet elliklarga to'g'ridan-to'g'ri qishloq xo'jaligi yer ijarasi yo'q
- Auktsionda ishtirok cheklangan
- Yirik investitsiya uchun maxsus ikkilamchi ijara mexanizmi

10-slayd. Asosiy xulosa

- Ko'proq mustaqillik
- Uzoq muddatli huquq
- Ko'proq investitsiya imkoniyati
- Suv va yer uchun ijojori mas'uliyat
- Bozor va raqamli boshqaruvga o'tish

MANBALAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 24-apreldagi “Qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilarining erdan foydalanishdagi mustaqilligini ta'minlashga qaratilgan navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida”gi PF-68-son Farmoni – <https://lex.uz/docs/8167799>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 3-fevraldagi “Qishloq xo'jaligi ekin maydonlari unumdorligini oshirish, tarmoqqa investitsiyalar jalb qilish uchun qulay shart-sharoit yaratish bo'yicha navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida”gi PF-18-sonli Farmoni (amaldagi tahrir) – <https://lex.uz/docs/7360179>